



Uttale til jordbruksforhandlingene 2015

Møre og Romsdal Bondelag har mottatt innspill til årets jordbruksforhandlinger fra 31 lokallag.

I tillegg har 7 samarbeidende organisasjoner levert skriftlig uttale.

Styret drøftet i desember 2014 fylkeslagets første utkast til uttale for 2015. Dette ble i desember sendt til lokallagene sammen med spørsmålene i studieheftet, slik at de kunne komme med høringsinnspill til fylkeslaget innen 15. februar 2015.

11. mars inviterte vi samvirke- og landbruksorganisasjoner til et utvida styremøte, og representanter fra 10 av disse la fram sine viktigste saker til jordbruksoppgjøret. Alt dette er lagt til grunn for styret i Møre og Romsdal Bondelag sin uttale til jordbruksforhandlingene 2015.

Oppsummering over de mest prioriterte tiltakene

I alle år har vi krevd kronemessig lik utvikling med andre næringer, og at gapet til en viss grad skal tettes. Dette prinsippet må videreføres. Det er viktig å ha stort fokus på de overordnede prinsippene. Målet må være å få til en best mulig avtale. Det må legges kloke strategier på hva en kan forhandle om og hva vi må stå steilt på. Å unngå negative irreversible endringer, som endringer i overordnede lover, forskrifter og omsetningsregioner, må prioriteres. Ikke minst må kanaliseringspolitikken opprettholdes. Landbrukspolitikken må tilpasses lokale forhold og gjøre det lønnsomt å bruke lokalprodusert fôr framfor importerte råvarer, og da trenger vi mer budsjettmidler. Med underskudd på grovfôrbasert kjøtt, og bekymring for melketilførselen på sikt, må vi stimulere til økt arealproduktivitet.

Pris

Handlingsrommet som tollvernet gir må utnyttes så mye som mulig. For enkelte husdyrproduksjoner er markedssituasjonen vanskelig, men for storfe og lam skal det være rom i markedet for å øke prisene vesentlig. Vi tilrår også en forsiktig økning i målprisen på svin og melk.

Budsjettoverføringer

Budsjettmidler må minst være på nivå som tidligere og aller helst økes. Det er særdeles vanskelig å akseptere en nedgang. Produktiviteten må stimuleres. Unngå tilskudd til uproduktive dyr. Arealtilskudd grovfôr må ikke tas ned, men en økning stimulerer ikke til økt arealproduktivitet. Underdekning på lam og storfekjøtt innebærer mer budsjettmidler til beite. Velferdsordningene må følge kostnadsutviklingen.

Struktur

Møre og Romsdal Bondelag mener det er viktigere å bevare strukturen i husdyrtilskuddene. Det er viktig å beholde beitekravet, med tanke på å bremse strukturutviklingen. Beiting er og med å legitimere næringa blant forbrukerne.

Distrikt

Distriktsprofilen i tilskuddsordningene må bevares. Distriktsstilskudd for melk, egg og kjøtt er viktigst, i tillegg til de ulike frakttilskuddene. Vi mener at distriktsvirkemidlene er viktigere enn strukturdifferentierte tilskudd når det gjelder å holde landbruket i distriktsfylkene i gang.

Distriktsstilskuddet er målrettet ned på gardsnivå og med garantert distriktsvirkning og bør være et av de prioriterte tiltakene. Distriktsstilskuddet er knyttet til faktisk levert produkt og kompenserer kostnadene etter mengde. Distriktsstilskuddet imøtekommer derfor også de litt større brukene i forhold til kostnadene som følger med produksjonsomfanget. Dessuten har det ikke kostnadsdrivende effekt på leiejord slik som arealtilskudd. De er billig å forvalte og lett å kontrollere.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: PB 2047 Moldegård 6402 Molde	Besøksadresse: Fannestrandveien 63. Molde	Telefon: 71 20 28 90	Mobil: 41 41 88 71	E-postadresse more.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:		www.bondelaget.no/moreogromsdal

Korn og kraftfôr

Det må være rom for en moderat økning av kornpris som i hovedsak dekkes ved prisnedskrivning. På nåværende tidspunkt er det vanskelig å ta ut fôrkornprisøkning oppover i verdikjeden. Kornbonden må få dekt kostnadsøkning. Heving av kornøkonomien bør komme på produsert mengde, ikke minst for å øke total produksjon. Utnytt handlingsrommet innenfor dagens tollvern for å stimulere norsk matkornproduksjon. Det må bli tillatt å bruke fiskemjøl som fôr til drøvtyggere. I tillegg er det viktig med utviklingsarbeid på nye proteinkilder – både landbruksbaserte og andre. Fraktstøtteordningene for korn og kraftfôr må styrkes.

Næringsutvikling og kapitaltilgang

Investeringsstilskudd er viktig for å få fornyet bygningsmassen på grunn av stort etterslep. Det er også investeringsbehov for å tilpasse mosjonskravet i løsdriftsfjøs. Spesielt viktig med tilskudd også til mellomstore bruk, der arealressursene begrenser muligheten for å bygge stort. Investeringsfond er en god ide. Dette kan brukes til investeringer i driftsapparat, grøfter, nydyrking, jordkjøp etc. Ref. leiejordsproblematikk. Husk frukt og grønt. Det er viktig at de fylkesvise tildelingene er så stor at maksrammene for tilskudd kan utnyttes.

Miljøvirkemiddel

Grøftetilskudd: I dag teller kornareal det dobbelte av annet fulldyrka areal når midlene skal fordels mellom fylkene, mens det ikke blir tatt hensyn til for eksempel nedbør og jordsmonn. Dette er urimelig forskjellsbehandling. For mange i Møre og Romsdal vil eventuell grøfting være avgjørende for om jorda går ut av drift eller ikke. Det må legges til rette for at også "tilfeldig" vedlikeholdsgrøfting kan utløse tilskudd. Ordningen med antall meter grøft er ikke god. Det må heller være andel av godkjent kostnadsoverslag. Vi ønsker å prioritere friske midler inn til denne ordningen. Tilskuddsats må dobles. Vi må også få inn ei ny ordning med tilskudd til nydyrking. Dette er nødvendig for å produsere nok vinterfôr. Grøfting er et godt klimatiltak.

Økologisk landbruk

Den nasjonale produksjonen må dekke etterspørselen. For å øke både legitimiteten og produksjon må tilskudd langt større grad stimulere produktivitet. Mer markedsmessig fokus. Det er utfordringer med salget, men vi må dekke etterspørselen for å unngå import. Kostnaden med å nå statens mål om økologisk produksjon må dekkes av staten.

Velferdsordninger

Landbruket må ha velferdsordninger som kan konkurrere med andre næringer. Samdriftsmedlemmer og ektefelle må kunne ta sykdomsavløsning for hverandre. Tilskudd til avløsning til ferie/fritid og til sykeavløsning må minimum følge prisstigningen. Det er mer krevende å være avløser nå enn før. Derfor er det rimelig å anta at kostnadene til avløser vil stige. Nye brukere bør få halvt avløsertilskudd første driftsår, uten krav til dokumentasjon. Utbetaling av avløsertilskudd minst to ganger i året.

Samdrift er et arbeidsfellesskap av bønder og ble startet med bakgrunn i et ønske om stabil avløserfunksjon og mer ordnet fritid for melkebonden, samt intern sikkerhet ved sykdom. Krav om dokumentasjon av avløserutgifter, betyr i praksis at samdriftsmedlemmer ikke lenger kan avløse hverandre, men må leie inn ekstern avløser. En direkte inntektsnedgang på kr 73 000 for hver samdrift. Krav om dokumentasjon av utgifter til avløser må, slik som tidligere, kun gjelde for enkeltmannsforetak.

Kjøtt og egg**Svin:**

Pris på svinekjøtt: Målpris heves med 1 kr per kg. Næring og myndigheter må ta tak i problematikken rundt engangspurker. Viktig å beholde saneringsordningen ved LA-MRSA.

Distriktstilskudd på gris er viktig for å styrke svinemiljøene i distriktet, og bør styrkes. Økt dyretallsstøtte på kr 1000 for de første 35 purkene og kr 30 for de første 1400 slaktegrisene. Det er også viktig at innfrakttilskuddet på slakt blir økt. Det må legges til rette for at kjøttbeinmel fra andre dyreslag igjen kan brukes til fôrmiddel til svin.

Storfe:

Selv om det ikke er målpris på storfekjøtt, må pris til bonde betydelig opp. Det må stimuleres til økt storfekjøttproduksjon, både i melkeproduksjonen og ammekuproduksjonen. Distriktstilskuddet storfekjøtt må økes betydelig. Det er viktig for økonomien i husdyrproduksjonene at innfrakttilskuddet på slakt blir økt. Dette er særlig viktig for distriktene. Tilskudd til avlsarbeid innen kjøttfe må økes betraktelig. Vi ber om at det utarbeides en økonomisk opptrappingsplan for ammeku og storfekjøttproduksjon. Det bør betales høyere investeringstilskudd til driftsbygninger der oksekalven blir framfôret. Dette gjelder også i selvrekutterende storfekjøttproduksjon. Ved tilgang til friske midler bør kvalitetstilskuddet til storfekjøtt økes.

Kvalitetstillegget bør økes fra kr 3,70 til kr 4 per kg for kvige, ung ku og ung okse over 250 kg i klasse O. Det bør innføres et tillegg på ytterligere kr 3 fra klasse O+ og bedre.

Økt beitetilskudd og tilskudd ved utmarksbeite slik at de hver for seg settes til kr 600 per dyr.

Driftstilskuddet til spesialisert ammekuproduksjon er i dag avkortet ved 40 mordyr. Vi foreslår å øke satsene til kr 3000 per mordyr i et intervall på 1-50 dyr.

Lam:

Må se an endringer som er gjort. Forsking og tiltak som kan minske tap av beitedyr i utmarka må styrkes.

Kje:

Oppfôring av kje kan kompensere for noe av underdekningen av lam. I dag gis det tilskudd på kr 300 til kje over 3,5 kg. Vi ønsker å øke tilskuddet til kr 450 per kje. Faglag og markedsregulator må vurdere hvor vektgrensen skal settes.

Egg:

Tiltak i eggsektoren må sees i sammenheng med markedssituasjonen. Det må fokuseres på næringsstoffregnskapet på enkeltbruk. Lokalisering må ta hensyn til spredeareal.

Grønnsaker, frukt og potet

Det er stor underdekning av norsk frukt og bær. Jordbruksoppgjæret 2014 reduserte DK-tilskuddet med 6 % for frukt- og bær dyrkerne på Vestlandet. DK-tilskuddet må minst opp på nivået det var før jordbruksforhandlingane 2014. RMP – større andel som driftsvansketilskudd. I norske frukthager er en altfor stor del av produksjonstreene eldre enn 15 år. Nye plantesystem er svært kapitalkrevende i etableringsfasen. Det er derfor svært stort behov for et investeringsløft for fruktnæringa.

Tilskudd til fruktlager er svært viktig for å styrke innovasjon, markedstilpassning og logistikk. Tilskuddet må økes med 1 million.

Det er fortsatt nødvendig med tiltak som kan sikre en bærekraftig produksjon av industribær for å kunne dekke behovet for norske bær til konserverindustrien. Distrikts- og kvalitetstilskuddet for industribær må økes for å styrke økonomien i produksjonen. Framlegg til økning for alle soner: 4 kr. Bærmottak/innfrysingsanlegg som leverer bær til konserverindustrien må få et eget tilskudd for å kompensere for store kostnader knytte til innfrysing og bearbeiding. Sortsutviklingsprosjekt for industrijordbær må få målretta støtte.

Egen sone for "Areal- og kulturlandskapstilskudd" for potet og grønnsaker i sone 5. Arealforhold og teigstørrelse tilsier at det bør være en høyere sats i sone 5. 300 kr/da for potet og 1000 kr/da for grønnsaker.

Viktig med norsk produksjon av plantemateriale. Norsk planteproduksjon må settes i stand til å møte en eventuell konkurranse fra importerte planter. Vi må ikke stille oss slik at sorter som gir norsk produksjon konkurransekraft, forsvinn.

Melk

På bakgrunn av melkerapporten utgitt 2014 må melk være et av hovedsatsingsområdene i jordbruksforhandlingene 2015. Kostnadsøkningen de siste årene har vært formidabel. Med stor avgang av melkeprodusenter, og med mål om økt produksjon, må lønnsomheten bedres. Inntektene i melkeproduksjonen på Vestlandet er lavere enn gjennomsnittet i landet. Og nedgangen i melkeproduksjonen er større enn i resten av landet. Målprisen må økes med 5 øre. Beitetilskudd – se storfekjøtt.

I dag ligger omtrent alle melkebruk i Møre og Romsdal i sone D for distriktstilskudd til melk. Unntaket er dalbotn i Surnadal/Rindal som er plassert i sone C. Det er urimelig at noen få gårdsbruk i fylket plasseres i en sone med lavere tilskudd og foreslår derfor at disse flyttes over i sone D.

Det er viktig å se på tiltak som stimulerer avsetningen av geitemelk og geitekjøtt for å styrke produksjonsmiljøet. Vi ønsker å styrke distriktstilskuddet til geitemelk i klyngene med geitemelkprodusenter. Det må bli slutt på å konvertere kumelk til geit. Eventuell ledig geitekvote må fordeles på de som allerede produserer.

Kvoter

Stor enighet blant lokallagene om viktigheten av å beholde omsetningsregionene. Det viktigste er å beholde selve kvotesystemet.

Skatt/avgifter/avskrivninger/fond

Skattereguleringen må stimulere til at bruk i drift blir solgt i stedet for at de blir nedlagt. Selger må også få beholde en større del av salgsgevinsten ved salg av jord til tilleggsjord. Fondsavsetninger.

Veterinærreiser

Ny "Forskrift om reisetilskudd ved veterinærers syke- og insiminasjonsbesøk" foreslår å fjerne eksisterende grunnvilkår om at det ikke skal gis tilskudd til reiser der reiseutgiftene står i et urimelig forhold til dyrets verdi. Det er foreslått å innføre et maksimalbeløp per km ved leie av skyssbåt. Denne tilskuddssatsen skal fastsettes i jordbruksoppgjøret. Makssetningen må ta høyde for de reelle kostnadene ved leie av skyssbåt, eller at det blir gjort unntak for områder der det ikke er andre løsninger. I 2013 og 2014 var skyssbåtkostnaden på ca kr 200 per km. Det handler om å legge til rette for landbruk over hele landet.

Samdrifter

Regler om driftsfelleskap må endres tilbake til gammel ordning, slik at samdriftmedlemmer kan andre husdyrslag i eget foretak. Vi oppfordrer Norges Bondelag til å nedsettes ei arbeidsgruppe som ser nærmere på samdriftsproblematikken.

Annet

- Pelsdyr - pelsdyrfôr må fortsatt ha frakttilskudd. Pelsdyrfarmer i Møre og Romsdal får nå fôret fra Trondheim. Vi vil gi tilskudd til finansiering av en sertifiseringsordning i pelsdyrnæringen.
- Tilskudd til gamle husdyrraser endres til tilskudd per født kalv. Fødte kalver stimulerer til produksjon og en bedre bevaring av rasene.
- Birøktstående trenger å få økt produksjonstilskudd slik at inntektene fra denne produksjonen kan nærme seg resten av landbruksnæringa.
- Vi vil ha økt satsing på skogsvegbygging. Et hogstlag koster kr 2600 per time i drift. Disse timene må være effektive for å sikre lønnsomhet i verdikjeden. Markedssituasjonen for tømmer i Midt-Norge er unik. Industrien får ikke hentet inn nok lokalt tømmer.
- Det er behov for midler til økt nyplanting til skog.
- Viktig at RÅK-ordningen videreføres.

Vedlegg uttaler og innspill fra:

31 lokale Bondelag: Aure BL, Austefjord og Bjørke BL, Averøy BL, Eide BL, Eidsdal og Norddal BL, Fræna BL, Gjemnes BL, Gossen BL, Harøy og Fjørtoft BL, Hildre og Vatne BL, Hjørundfjord BL, Hustad BL, Liabygda BL, Midsund BL, Molde BL, Rauma BL, Rindal BL, Skodje BL, Stranda BL, Straumsnes BL, Sunndal BL, Sunnlyven BL, Surnadal BL, Sykkylven BL, Todalen BL, Valldal BL, Vestnes BL, Ytre Haram BL, Ørskog BL, Ørsta BL, Ålvund BL.

7 samarbeidende organisasjoner: Allskog, Fjordane Pelsdyrslag, Grøntutvalet Vestlandet, Norske Landbrukstjenester, Norsvin i M&R, Sau og Geit i M&R og TYR i M&R.

**Fra møtet om uttale jordbruksforhandlingene 11. mars 2015 på Skarstua ved Molde**

Foran f.v: Anne Katrine Jensen, Gjemnes, Odd Helge Gangstad, Midsund, org.-sjef Arnar Lyche, Molde, fylkesleder Inge Martin Karlsvik, Eide, Oddvar Mikkelsen, Surnadal, nestleder Gunnhild Overvoll, Stranda, Vegard Smenes, Averøy og førstekonsulent Atle Frantzen, Molde.

Stående bak f.v: Nina Kolltveit Sæter, Surnadal (Tine), Synnøve Valle (Fylkesmannen), Ivar Aae, Averøy (Landbruk Nordvest), Rose Bergslid, Tingvoll (Bioforsk), Olav Håkon Ulfsnes, Aure (Felleskjøpet Nordmøre og Romsdal), Reidar Lindset, Vestnes (Norsvin), Oddveig Gikling-Bjørnå, Sunndal (Nortura), Odd Bjarne Bjørdal, Ørsta (M&R Sau- og geitalslag), Kenneth Høyning, Gjemnes (Tine), Asbjørn Dahlen, Gjemnes (TYR i M&R). (Foto: Arild Erlien).